

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ครั้งที่ 2

The 2nd STOU Graduate Research Conference

ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
**Traditional The Worship to Feast for Chaopu Srisuttho of Noenmueang Village,
 Baanmuang Sub - District, Baandung District, Udon Thani Province**

ธวัชชัย ธาตุดี (Tawatchai Thatdee)* สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล (Somkiat Wattanaphongsakul)**

ปรีชา หิรัญประดิษฐ์ (Preeya Hiranpradit)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ที่บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี และ (2) พิธีกรรมเกี่ยวกับประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือวิจัยในการเก็บข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจาก ผู้ใหญ่บ้าน ผู้รู้ ผู้อาวุโส พระภิกษุ ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม ผู้ร่วมพิธีกรรม และชาวบ้านทั่วไปในหมู่บ้าน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า (1) ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ กำหนดจัดขึ้นในวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ชาวบ้านเรียกประเพณีนี้ว่าประเพณีทำบุญเดือนหก เป็นการบวงสรวงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ณ ศาลเจ้าปู่ศรีสุทโธซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณป่าคำชะโนด ชาวบ้านโนนเมืองจะมาทำบุญร่วมกันเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว งานประเพณีดังกล่าวจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความเคารพนับถือศรัทธาต่อเจ้าปู่ศรีสุทโธ จรรโลงศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และสร้างความรักความสามัคคีในชุมชน ลำดับขั้นตอนการจัดงานอยู่ในระยะเวลา 1 วัน โดยเริ่มจากการถวายภัตตาหารเช้าและเพลแก่ภิกษุและสามเณร จากนั้นจึงมีพิธีบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ การรำบวงสรวงถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธ การแก้บนและการจุดบั้งไฟถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธ ประเพณีดังกล่าวเป็นประเพณีของชุมชนที่สืบทอดกันมานาน เกิดจากความศรัทธาต่อเจ้าปู่ศรีสุทโธ ซึ่งหมายถึงพญาสุทโธนาคราช (2) พิธีกรรมเกี่ยวกับประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ที่ชาวบ้านโนนเมืองปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้ ได้แก่ พิธีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ เป็นพิธีที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่ชาวบ้าน และพิธีแก้บน จัดขึ้นหลังจากเสร็จพิธีการบวงสรวง โดยชาวบ้านอาจแก้บนด้วย การถวายเครื่องสักการะการบวงสรวง การถวายภาพยนตร์ หรือการแสดงหมอลำ

คำสำคัญ เจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ประเพณีและพิธีกรรมท้องถิ่น

* นักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

Abstract

The purposes of this research were to study (1) Traditional The Worship to Feast for Chaopu Srisuttho of Noenmueang Village, Baanmuang Sub-District, Baandung District, Udon Thani Province And (2) The rites of Traditional The Worship to Feast for Chaopu Srisuttho.

Qualitative method, unstructured interviews and participant observation and unparticipant observation were used in this research. Information were collected from the chief, the knowledge, the dean, monks, the led of ceremonies, the ritual, and people generally in the village.

The results of this research showed that (1) Traditional The Worship to Feast for Chaopu Srisuttho was held on the fifteenth day of the waxing moon in the 6th month. This tradition that villagers called Traditional in the 6th month. To worship for at Chaopu Srisuttho at the shrine is located in the Khamchanot forest. Noenmueang Villagers will come together for the prosperity of the people themselves and their families. The purposes of this tradition are to show respect for the faith to Chaopu Srisuttho, sustain religion and local culture, and to have the love and unity in the community. Sequence of events within one day. Starting from place food to monks and novices in the morning and before lunch. Then there was ceremony The Worship to Feast for Chaopu Srisuttho, dancing show for Chaopu Srisuttho, making a votive offerings ceremony, and lighting the rocket Bang Fai presented to Chaopu Srisuttho. This tradition has been participated by the local community for a long time and it is originated by the faith in the Chaopu Srisuttho who is PayaSutthonakkarat. (2) The rites of Traditional The Worship to Feast for Chaopu Srisuttho of the Noenmueang villagers which have been continued to the present were The Worship to Feast for Chaopu Srisuttho. The ceremony was held for the prosperity of the people. and making a votive offerings ceremony to held after finished the ritual worship. The villagers may be making a votive offerings ceremony by dedicated to the worship service, ordination, the film, or the local dancing show.

Keywords: Chaopu Srisuttho, Noenmueang Village, Tradition and local rite

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2
The 2nd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ที่บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี มีการปฏิบัติและมีความเชื่อสืบต่อกันมาช้านาน ชาวบ้านมีความเชื่อว่าเจ้าปู่ศรีสุทโธเป็นพญานาค ซึ่งเกี่ยวข้องกับตำนานพญานาคในพุทธศาสนา และวิถีชีวิตของชาวบ้านท้องถิ่น ปัจจุบันมีประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ 1 ครั้งต่อปี คือจัดในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 6 ของทุกปี โดยวัดที่บริเวณป่าคำชะโนด ซึ่งมีบ่อคำชะโนดที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์และถือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ของจังหวัดอุดรธานี เมื่อคราวที่จัดงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2530 น้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ “คำชะโนด” ได้รับเลือกไปร่วมงานพระราชพิธีดังกล่าว ประเพณีการบวงสรวงนี้มีประชาชนทั้งนอกและในพื้นที่ จังหวัดอุดรธานี ให้ความสนใจเชื่อถือและศรัทธาเข้าร่วมพิธีการบวงสรวงดังกล่าวเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่มีการศึกษาประเพณีการบวงสรวงนี้เชิงวิชาการ ทั้งๆที่พิธีกรรมนี้มีความสำคัญต่อชุมชนเป็นอันมาก เพราะชาวบ้านศรัทธาคือเจ้าปู่ศรีสุทโธ จึงจัดพิธีบวงสรวงเป็นประจำทุกปี พิธีดังกล่าวแฝงไว้ด้วยคติความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ภูติผี เทวดา ตลอดจนความเชื่อที่เกี่ยวกับพญานาค ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ ขั้นตอน วิธีการ สัญลักษณ์ต่างๆ ในพิธีกรรมนี้ รวมทั้งศึกษาพิธีกรรมที่ประชาชนเชื่อถือและศรัทธาปฏิบัติในพิธีกรรมบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ เพื่อที่จะให้เจ้าปู่ศรีสุทโธทำให้หมู่บ้านมีความสงบสุข มีความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งชาวบ้านมีความสุข ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้ใหม่แล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในบ้าน โนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ปฏิบัติต่อประเพณีการบวงสรวงนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ที่บ้านโนนเมือง ของชาวบ้าน โนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาพิธีกรรมเกี่ยวกับประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ที่บ้านโนนเมือง ของชาวบ้าน โนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ของชาวบ้าน โนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูลเอกสาร รวบรวมจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ห้องสมุดประชาชนจังหวัดอุดรธานี ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครอง จังหวัดอุดรธานี อินเทอร์เน็ต

1.2 รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต

- 1) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ผู้รู้ 2 คน ผู้อาวุโส 3 คน พระภิกษุ 1 รูป ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม 1 คน ผู้ร่วมพิธีกรรม 10 คน และชาวบ้านทั่วไป 10 คน
- 2) การสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ของชาวบ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานีครั้งนี้จะวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และนำเสนอรายงานผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ตามประเด็นต่อไปนี้ 2.1 ประเพณีการบวงสรวง 2.2 พิธีกรรมการบวงสรวง

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงภูมิหลังของบ้าน โนนเมือง
2. ได้ทราบถึงประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ของชาวบ้าน โนนเมือง
3. ได้ทราบถึงพิธีกรรมเกี่ยวกับประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ของชาวบ้าน โนนเมือง
4. เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในเรื่องประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ของชาวบ้าน โนนเมือง และเผยแพร่ องค์ความรู้ให้แพร่หลาย
5. สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาค้นคว้าทางด้านประเพณีอื่นๆ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบทอด และพัฒนาให้สามารถดำรงอยู่ในวิถีสังคมไทยได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธของชาวบ้าน โนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สรุปผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 1) ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ และ 2) พิธีกรรมเกี่ยวกับการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธของชาวบ้าน โนนเมือง ดังนี้

1. ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

สาระสำคัญในประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธมีประเด็นน่าสนใจศึกษา 3 ประการ ได้แก่ความเป็นมา วัตถุประสงค์และประเพณีการบวงสรวง ดังนี้

1.1 ความเป็นมาของประเพณี ชาวบ้านเรียกประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธว่า “ประเพณีทำบุญเดือนหก” หรือ “ประเพณีบุญบั้งไฟ” เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมานาน จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ณ วัดศรีสุทโธ (คำชะโนด) บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี แม้ว่าเวลาจะล่วงเลยมาหลายปีชาวบ้านยังคงยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีประจำท้องถิ่น โดยมีศาลเจ้าปู่ศรีสุทโธที่ตั้งอยู่ในคำชะโนดเป็นตัวแทนเจ้าปู่ศรีสุทโธชาวบ้าน โนนเมืองทุกคน เมื่อถึงวันประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ จะมาร่วมทำบุญร่วมกันเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว

1.2 งานประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) แสดงความเคารพนับถือศรัทธาต่อเจ้าปู่ศรีสุทโธ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่หมู่บ้าน เป็นการทำบุญเบิกบ้านด้วย เป็นการขอฝนเพื่อให้ตกต้องตามฤดูกาล น้ำท่า ข้าวปลาอุดมสมบูรณ์ ขอพรจากเจ้าปู่ศรีสุทโธ ช่วยให้ชาวบ้านประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ เรื่องการงาน การเรียน และการประกอบอาชีพ เรื่องที่มีปัญหาให้คลี่คลายไปในทางที่ดี ให้หมู่บ้านประสบแต่ความโชคดี ไม่มีเภทภัยอันตรายใดๆเกิดขึ้นในหมู่บ้าน

2) เพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน ลูกหลาน ญาติ ได้กลับมาชุมนุมพร้อมกัน การที่ชาวบ้านได้มาร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นส่วนรวม ทำให้เกิดความสัมพันธ์ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมกันทำงาน

สังคมและความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่และตามที่ได้รับมอบหมาย การจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ การเตรียมขั้นตอนต่างๆ การสำรวจตรวจสอบ การจุดบั้งไฟบวงสรวงถวาย การต้อนรับญาติพี่น้องเพื่อนบ้านและแขกที่มาร่วมงาน ซึ่งเป็นสิ่งเสริมสร้างให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้นในชุมชนและหมู่คณะทั้งสิ้น 3. จรรโลงศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น คือ การทำบุญกับพระ บวงสรวงสักการะเจ้าปู่ศรีสุทโธ และการรำบวงสรวงถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธ ชาวบ้านร่วมกันใส่บาตร รักษาศีล ปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนา เคารพในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ รวมทั้งมาร่วมกันรำบวงสรวงถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธเพื่อรักษาประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นอันดีงาม

1.3 ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ มีขั้นตอน คุณค่าและภาพสะท้อนสังคมของประเพณี ดังนี้

พิธีประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง มีขึ้น 1 วัน ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 มีลำดับขั้นตอนคือการถวายภัตตาหารเช้าและเพลแด่ภิกษุสามเณร มีพิธีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ มีการรำบวงสรวงถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธ มีพิธีแก้บนของชาวบ้านที่บนบานไว้กับเจ้าปู่ศรีสุทโธ มีการจุดบั้งไฟถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธกิจกรรมต่างๆ ในประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธก่อให้เกิดคุณค่าทั้งทางตรงและทางอ้อมได้แก่ คุณค่าต่อบุคคล ซึ่งเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อครอบครัว ญาติพี่น้อง คุณค่าต่อจิตใจของผู้ประกอบกิจกรรมนั้น และคุณค่าต่อชุมชนที่ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมจริยธรรมแก่ผู้ปฏิบัติ ทำให้สังคมมีความสงบสุข และสามัคคี ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ สะท้อนให้เห็นความเชื่อในหลายลักษณะได้แก่ ความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับการบนบาน และความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าปู่ศรีสุทโธ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้มีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้

2. พิธีกรรมเกี่ยวกับการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พิธีกรรมในประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมพิธีการสำคัญได้แก่ พิธีบวงสรวง และพิธีแก้บน กล่าวคือ

2.1 พิธีบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ จัดขึ้นในวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เพื่อแสดงถึงความคารวะอย่างสูงต่อเจ้าปู่ศรีสุทโธ โดยมีการทำพิธีบริเวณลานวัดติดกับคำชะโนด ผู้ทรงศีลจะทำพิธีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธโดยกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย ต่อจากนั้นเป็นการสวดบทบวงสรวงบูชาสักการะเจ้าปู่ศรีสุทโธ แล้วประชาชนที่มาร่วมพิธีบวงสรวงก็จะพนมมือตั้งใจฟังบทสวดบวงสรวง จากนั้นผู้ทรงศีลจะสวดบททำน้มนต์ธรรมสาร เสร็จแล้วสวดบทเจริญพระพุทธคุณต่อ ขณะสวดผู้ทรงศีลใช้เทียนที่จุดบูชาครุฑนั้นหยดลงในขันน้ำเพื่อทำน้มนต์ธรรมสาร แล้วว่าคาถาประจูน้มนต์ธรรมสารต่อไป จากนั้นก็สวดบทชุมนุมเทวดา ผู้ทรงศีลกล่าวให้ผู้ที่มาร่วมงานทุกคนตั้งใจให้พนมมือฟังการกล่าวโองการ ผู้ทรงศีลก็สวดบทอัญเชิญเทพทุกชั้น เสร็จแล้วอ่านโองการแล้วจุดธูปขึ้นมาหนึ่งกำมือไปปักที่เครื่องสังเวยที่ละดอก แล้วผู้ทรงศีลก็กล่าวนำให้ทุกคนที่เข้าร่วมพิธีว่าตาม เมื่อผู้ทรงศีลทำพิธีบวงสรวงเสร็จแล้ว ผู้ทรงศีลจะรดน้ำมนต์ให้กับประชาชนที่มาร่วมงาน จากนั้นจะมีการรำบวงสรวงถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธ โดยเป็นผู้หญิงชาวบ้านจากหลายหมู่บ้านในตำบลบ้านม่วง

2.2 พิธีแก้บน จัดขึ้นหลังจากเสร็จพิธีการบวงสรวง เพื่อให้ชาวบ้านที่ได้บนบานให้เจ้าปู่ศรีสุทโธช่วยเหลือ เมื่อสำเร็จตามความปรารถนาแล้ว จะมาแก้บนตามที่บนบานเอาไว้เพื่อถวายตอบแทนที่เจ้าปู่ศรีสุทโธได้ช่วยเหลือสมความปรารถนา พิธีแก้บนเจ้าปู่ศรีสุทโธมีหลายลักษณะ ได้แก่ 1) การแก้บนด้วยการถวายเครื่องเลี้ยงสักการะ 2) การแก้บนด้วยการบวช 3) การแก้บนด้วยการจ้างภาพยนตร์มาฉาย และ 4) การแก้บนด้วยการจ้างหมอลำมาแสดง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ครั้งที่ 2
The 2nd STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์และผลที่ได้จากการวิจัย ชาวบ้าน โนนเมือง มีการประกอบพิธีกรรม 3 แบบผสมผสานกันคือ แบบของพุทธศาสนา แบบพราหมณ์ แบบผีวิญญาณและเทวดา เหตุที่ชาวบ้านประกอบพิธีกรรมเพราะเชื่อว่า เจ้าปู่ศรีสุทโธ เป็นพญานาค เป็นเจ้าผู้ครองเมืองคำชะ โนด สามารถคลั่งบันดาลให้หมู่บ้านและชาวบ้านมีความสุขร่มเย็นข้าวปลาอาหาร น้ำฝน พืชไร่ สัตว์เลี้ยงอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นเมื่อถึงวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ชาวบ้าน โนนเมืองจะปฏิบัติพิธี ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธสืบต่อกันเป็นประจำทุกปี ชาวบ้าน โนนเมืองทุกคนจะมาร่วมทำบุญร่วมกันเพื่อ เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว โดยมีศาลเจ้าปู่ศรีสุทโธที่ตั้งอยู่ในบริเวณป่าคำชะ โนด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้าน โนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรนำผลการศึกษารายนี้เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้าน โนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
2. ควรนำผลการศึกษามาจัดทำเป็นองค์ความรู้ เข้าสู่ระบบการศึกษาในหลักสูตรท้องถิ่น ให้แก่นักเรียนนักศึกษา ได้ศึกษากันคว้า หรือไว้ในห้องสมุดท้องถิ่นและประจำจังหวัด
3. ควรบันทึกแต่ละขั้นตอนในประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้าน โนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ด้วยวีดิทัศน์ที่ถาวร

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ ธรรมวัตร (2530) *คติชาวบ้าน มหาสารคาม* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ฉลาดชาย รมิดานนท์ _____ (2527) “ประเพณีการทรงผีเจ้านายและบทบาททางสังคม ศึกษากรณีในจังหวัด เชียงใหม่” มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ฉลาดชาย รมิดานนท์ (2533) *ผีกับพระ ในเอกสารการสอนชุดวิชาแนวคิดไทย นนทบุรี โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช*
- ฉลาดชาย รมิดานนท์ (2527) *ผีเจ้านาย กรุงเทพมหานคร พายัพ อ้อเพ็ชร์ พริน เทพินทร์ มิ่งขวัญ ประวัติวัดศรีสุทโธ (คำชะ-โนด) อุดรธานี*
- ธวัช ปุณโณทก (2530) “ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชาวอีสาน” ใน *วัฒนธรรมพื้นบ้านคติความเชื่อ* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิทยา บุญรัตน์ (2536) “โนราโรงครูด่าบลท่าแค อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร-มหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้
- ฝอยฝ่า พันธุ์พิก (2542) *ขนบงานศาลกล่าว* ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 7
- ไพฑูริย์ มีกุล (2528) *รวมบทความวิชาการเกี่ยวกับอีสานศึกษา* มหาวิทยาลัยสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- ศรีศักร วัลลิโภดม (2527) “การถือผีในเมืองไทย” *ศิลปวัฒนธรรม* 5,4 (กุมภาพันธ์): 6-7

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

The 2nd STOU Graduate Research Conference

ศุริยา สมุทคุปดี และพัฒนา กิติอาษา (2533) *สัญลักษณ์สำคัญในบุญบั้งไฟการวิเคราะห์และตีความหมายทางมานุษยวิทยา*

ขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อริยานุวัตร เขมจารี (2532) *กบปี่เป่า* ใน บุญเบิกฟ้าจังหวัดมหาสารคาม มหาสารคาม ปรีดาการพิมพ์

Turner, Victor. W. (1970) *The Ritual Process. U.S.A.* : University of Chicago